

Î N C H E I E R E

17 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Oleg Sternioală
Tamara Chișca-Doneva

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Zaițev Pavel împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 20 octombrie 2016, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 08 august 2016, Zaițev Pavel a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că în calitate de parte vătămată pe cauza penală, pornită la data de 09 noiembrie 2009, a adresat multiple cereri prin care a cerut examinarea cauzei date în termen rezonabil, corespunzător complexității cauzei date.

Menționează că cauza penală a fost pornită în baza art. 191 alin. (5) și art. 361 alin. (1) Cod Penal, în cadrul căreia a înaintat acțiune civilă și a fost recunoscut ca parte vătămată și parte civilă.

Susține că cauza penală este tergiversată în mod nejustificat, or organul de urmărire penală a dispus de toate documentele necesare stabilirii circumstanțelor cauzei și pentru luarea deciziei de finalizare a cauzei, fie de stabilire a nevinovăției persoanelor învinuite.

La capitolul dat relevă că cauza dată are la bază acuzații ce se demonstrează exclusiv prin înscrisuri și documente, toate acestea fiind puse la dispoziția organului de urmărire penală, de asemenea au fost efectuate actele de audit care la fel au fost puse la dispoziția organului de urmărire penală încă în anul 2009.

Remarcă că la data de 24 septembrie 2012, cauza penala a fost finisată și transmisă pentru examinare la Judecătoria Botanică mun. Chișinău.

Afirmă că pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, a adresat demersuri prin care a cerut urgentarea examinării cât și stabilirea încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei.

Indică că examinarea cauzei în prima instanță nu este finalizată până la ziua depunerii prezentei acțiunii, ședința fiind fixată pentru data de 06 septembrie 2016, astfel termenul de examinare în prima instanță constituie 4 ani, iar în total 7 ani.

Ținând cont de cele relatate, susține că tergiversarea cauzei date îl împiedică să fie restabilit în drepturile sale patrimoniale și satisfacerea acțiunii civile, care a fost depusă în modul stabilit și care nu poate să fie admisă până la stabilirea adevărului și adoptarea unei hotărâri.

Își întemeiază acțiunea în baza dispozițiilor din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Solicită constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei penale în care are calitatea de parte vătămată și parte civilă și încasarea de la pârât a prejudiciului moral în mărime de 200 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 20 octombrie 2016, acțiunea a fost admisă parțial, fiind constatată încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei penale nr. 1-600/12 și s-a dispus încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul lui Zaițev Pavel cu titlu de prejudiciul moral suma de 8 000 lei, în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2017, au fost respinse apelurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 20 octombrie 2016.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că prima instanță având în susținere prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, corect a ajuns la concluzia temeiniciei pretenției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei.

Totodată, cu referire la prevederile art. 5 alin. (1), art. 2 alin. (1) și alin. (6) al Legii menționate, instanța de apel a considerat că prima instanță corect a conchis că suma de 8 000 lei cu titlu de prejudiciu moral constituie suma echitabilă în acest caz, reținând că suma solicitată de 200 000 lei cu titlu de prejudiciul moral este vădit disproporțională și excesivă în raport cu criteriile stabilite în speță și principiul general al echității.

La 14 martie 2017, Zaițev Pavel a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admise cerințele de acordare a sumei de 200 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel considerând-o neîntemeiată, invocându-se prevederile art. 432 CPC.

Menționează că prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, statul își asuma responsabilitate de faptul că în condițiile speței partea vătămată,

partea civila a fost lipsita de drepturile sale patrimoniale și satisfacerea acțiunii civile, care a fost depusă.

Afirmă că prima instanță corect a apreciat motivele de fapt și de drept la luarea deciziei de constatare a faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, însă contrar jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului a apreciat că suma cerută ca despăgubire pentru daune morale în sumă de 200 000 lei, este exagerată.

La 20 martie 2017, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

Menționează că concluziile instanței de apel derivă parțial din aprecierea eronată a normelor de drept material ce reglementează examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Susține că ședințele de judecată, prin prisma raportului motivat au fost stabilite în termeni consecutiv reduși, iar amânări nejustificate din partea instanței fără efectuarea de proceduri judecătorești nu au fost admise.

Relevă că din partea instanței au fost întreprinse și măsuri de sancționare a participanților la proces în vederea faptului că unii participanți abuzau de drepturile lor.

Afirmă că speța inițială este o cauză penală cu mai mulți inculpați, inclusiv avocații acestora, neprezentarea cărora duce la imposibilitatea examinării cauzei și nemijlocit la amânarea ședinței, iar în acest sens unicul factor care a complicat examinarea acțiunii civile din speța principală se datorează în mod direct comportamentului participanților la proces.

Prin urmare, consideră că nu sunt careva temeiuri de a se invoca tergiversarea urmăririi penale, în condițiile în care efectuarea îndelungată a urmăririi penale s-a datorat complexității cauzei și comportamentului participanților.

În continuare, remarcă că în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei penale, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

Totodată, relevă că prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă dreptul în mod automat la prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege, și în acest sens este important ca instanță să motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei reparații, aceasta să nu fie teoretică și iluzorie.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 14 martie 2017 și respectiv la 20 martie 2017 împotriva deciziei instanței de apel din 31 ianuarie 2017, în termen.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al RM sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Mai mult, argumentele invocate în recursuri se axează asupra fondului cauzei, constituind o reproducere a celor aduse în cererile de apel.

Prin urmare, argumentele recursurilor nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al RM asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al RM ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursurile declarate de către Zaițev Pavel și Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Oleg Sternioală

Tamara Chișca-Doneva